

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

European Freedom of Establishing

Wach, Krzysztof

Cracow University of Economics

2007

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/31656/>
MPRA Paper No. 31656, posted 23 Jun 2011 07:00 UTC

TRANS'07

Wspólna
Europa

**TWORZENIE
WARTOŚCI
PRZEDSIĘBIORSTWA
NA RYNKU
UNII EUROPEJSKIEJ**

Praca zbiorowa pod redakcją
Haliny Brdulak
Elżbiety Duliniec
Tomasza Gołębiowskiego

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE

ŹRÓDŁO: K. Wach, *Swoboda przedsiębiorczości w Unii Europejskiej* [w:] *Wspólna Europa. Tworzenie wartości przedsiębiorstwa na rynku Unii Europejskiej*, red. H. Brdulak, E. Duliniec, T. Gołębiowski, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2007, s. 209-218 (ISBN 978-83-7378-316-4).

Swoboda przedsiębiorczości w Unii Europejskiej

Wprowadzenie

Od 1 maja 2004 roku terytorium Polski jest integralną częścią jednolitego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. Polscy przedsiębiorcy mają takie same prawa, ale i takie same obowiązki jak przedsiębiorstwa z pozostałych krajów członkowskich Wspólnoty. Wprowadzenie jednolitego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej usankcjonowało zasadę europejskiej wolności gospodarczej. Jednolity rynek europejski definiowany jest zgodnie z podpisanym 17 lutego 1986 roku w Luksemburgu *Jednolitym Aktem Europejskim* (JAE), a następnie podpisanym 7 lutego 1992 roku w Maastricht *Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską* (TWE) jako „obszar bez granic wewnętrznych, na których zostaje zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału” (JAE, art. 7a oraz TWE, art. 3, pkt 1, lit. C; art. 14, pkt 2)². Duże znaczenie dla europejskiej swobody przedsiębiorczości ma również *Karta praw podstawowych Unii Europejskiej*, przyjęta w Nicei 8 grudnia 2000 roku, która potwierdziła zagwarantowanie każdemu obywatelowi Unii Europejskiej prawa do swobodnego przemieszczania się i prowadzenia działalności gospodarczej na całym terytorium Wspólnoty³. Wprowadza ona *explicite* pojęcie wolności gospodarczej, jednak w szczegółach odsyła do ustawodawstwa poszczególnych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Jak dotąd wiele już osiągnięto w zakresie swobody działalności gospodarczej w Unii Europejskiej, jednak dużo pozostaje nadal do wykonania.

Swobody jednolitego rynku europejskiego

Jednolity rynek wewnętrzny Unii Europejskiej jest realizowany w oparciu o cztery filary, będące czterema podstawowymi swobodami, a mianowicie swobodę przepływu osób, swobodę przepływu towarów, swobodę przepływu kapitału oraz swobodę przepływu usług.

Swobodny przepływ towarów dotyczy wszystkich towarów wytwarzanych na terytorium Wspólnoty (TWE, art. 23-27). Towary te nie podlegają cłom wewnętrznym, gdyż zniesione zostały granice celne. Podlegają one jednolitym standardom, normom, czy certyfikatom. Swoboda przepływu towarów w praktyce oznacza również eliminację protekcjonizmu narodowego oraz harmonizację podatków pośrednich.

Swoboda przepływu osób opiera się na prawie każdego obywatela UE do pracy, życia, osiedlania się i korzystania ze świadczeń socjalnych w jakimkolwiek kraju UE bez względu na

---

¹ Dr Krzysztof Wach – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji.

² *Jednolity Akt Europejski* (Dz. Urz. WE L 169 z 29 czerwca 1987 roku) oraz *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską*, tekst jednolity (Dz. Urz. WE C 235 z 24 grudnia 2002 roku).

³ *Karta praw podstawowych Unii Europejskiej* (Dz. Urz. WE C 364 z 18 grudnia 2000 roku).

przynależność państwową (TWE, art. 39-42). Dotychczasowe kraje członkowskie wynegocjowały jednak okresy przejściowe (pełna swoboda w zakresie przepływu osób w krajach UE-25 nastąpi z końcem okresów przejściowych, czyli najpóźniej od 1 maja 2011 roku, natomiast w obrębie UE-27 najpóźniej od 1 stycznia 2014 roku). Zagrożeniem dla polskich przedsiębiorców może być odpływ wykwalifikowanej siły roboczej za granicę.

Swoboda przepływu kapitału odnosi się do samodzielnych transakcji finansowych, niezwiązanych z przepływem towarów, usług czy osób (TWE, art. 56-60). Obejmuje między innymi zagraniczne inwestycje bezpośrednie, działalność kredytową, zakup nieruchomości, obrót papierami wartościowymi. Jest ona niezbędnym warunkiem korzystania z pozostałych swobód.

Swoboda przepływu usług oznacza prawo do zakupu, jak i sprzedaży usług na terytorium kraju własnego oraz innego kraju członkowskiego Wspólnoty (TWE, art. 49-55). W praktyce zasada ta jest analogiczna do swobodnego przepływu towarów⁴. Osoba świadcząca usługi może, w celu ich wykonania, przejściowo działać na terytorium państwa, dla obywateli lub przedsiębiorstw którego usługi te są świadczone, na takich samych warunkach, jakie obowiązują obywateli tego państwa. Swoboda przepływu usług może być rozumiana dychotomicznie, jako:

- swoboda świadczenia usług transgranicznych bez konieczności zakładania przedsiębiorstwa zagranicznego przez przedsiębiorcę;
- oraz jako swoboda zakładania przedsiębiorstw i prowadzenia działalności usługowej na tych samych warunkach, co obywatele kraju, w którym działalność gospodarcza jest uruchamiana.

Tab. 1. Różnice pomiędzy świadczeniem usług a działalnością usługową w UE

Kryterium	Traktowanie	Świadczenie usług	Działalność usługowa
siedziba wykonawcy		zawsze pozostaje w kraju pochodzenia	najczęściej w kraju goszczącym, dopuszcza się również pozostawienie jej w kraju pochodzenia, ale pod warunkiem wypracowywania znacznej części obrotów oraz posiadania stałego adresu w kraju goszczącym
częstotliwość		usługi są świadczone czasowo i nie mają wymiaru regularnego (najczęściej usługa jest świadczona po raz pierwszy)	usługi świadczone stale i regularnie powtarzające się
wykonawcy		usługi są świadczone przez oddelegowanych pracowników jednak z zapewnieniem im lokalnych warunków pracy	usługi są świadczone przez pracowników zatrudnionych przez lokalny podmiot lub w wypadku powtarzającego się świadczenia usług przez pracowników oddelegowanych

Źródło: opracowanie własne

Omawiając zagadnienia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w Unii Europejskiej należy rozróżnić transgraniczne świadczenie usług od usługowej działalności gospodarczej. Należy

⁴ Szerzej zob.: K. Wach, *Usługi bez granic*, „Rzeczpospolita” nr 57 z dnia 8 marca 2004 roku.

tutaj posłużyć się kryterium przejściowości i częstotliwości. Jeśli świadczenie usług ma wymiar regularny i powtarzający się może być zakwalifikowane przez poszczególne kraje członkowskie jako działalność gospodarcza (por. tab. 1). W przeciwieństwie do zakładania przedsiębiorstw swoboda świadczenia usług, z jednej strony, nie wiąże się z trwałą inwestycją w infrastrukturę, gdyż zakłada jedynie czasowy charakter usługi, z drugiej natomiast, związana jest z przekraczaniem granic wewnętrznych UE. Natomiast założenie firmy usługowej w jednym z krajów członkowskich UE oznacza trwałe włączenie się w system gospodarczy tego kraju.

Zgodnie z postanowieniami traktatowymi usługami są „świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób” (TWE, art. 50). Ogólność tej definicji powoduje konieczność odwołania się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zgodnie z którym swoboda świadczenia usług może być realizowana na terytorium Wspólnoty w jednej z czterech form:

- usługodawca udaje się czasowo do kraju usługobiorcy (tzw. transgraniczne świadczenie usług);
- odbiorca usługi udaje się do kraju usługodawcy, by tam przyjąć jego świadczenie (turystyka, opieka medyczna, edukacja);
- usługodawca i usługobiorca przebywają w swoich krajach, a tylko produkt przekracza granicę wewnętrzną (np. telewizja, projekt architektoniczny);
- zarówno usługobiorca, jak i usługodawca razem przemieszczają się z kraju, skąd pochodzą, do państwa, gdzie jest realizowana usługa (np. niemiecki przewodnik oprowadzający angielskich turystów w Hiszpanii).

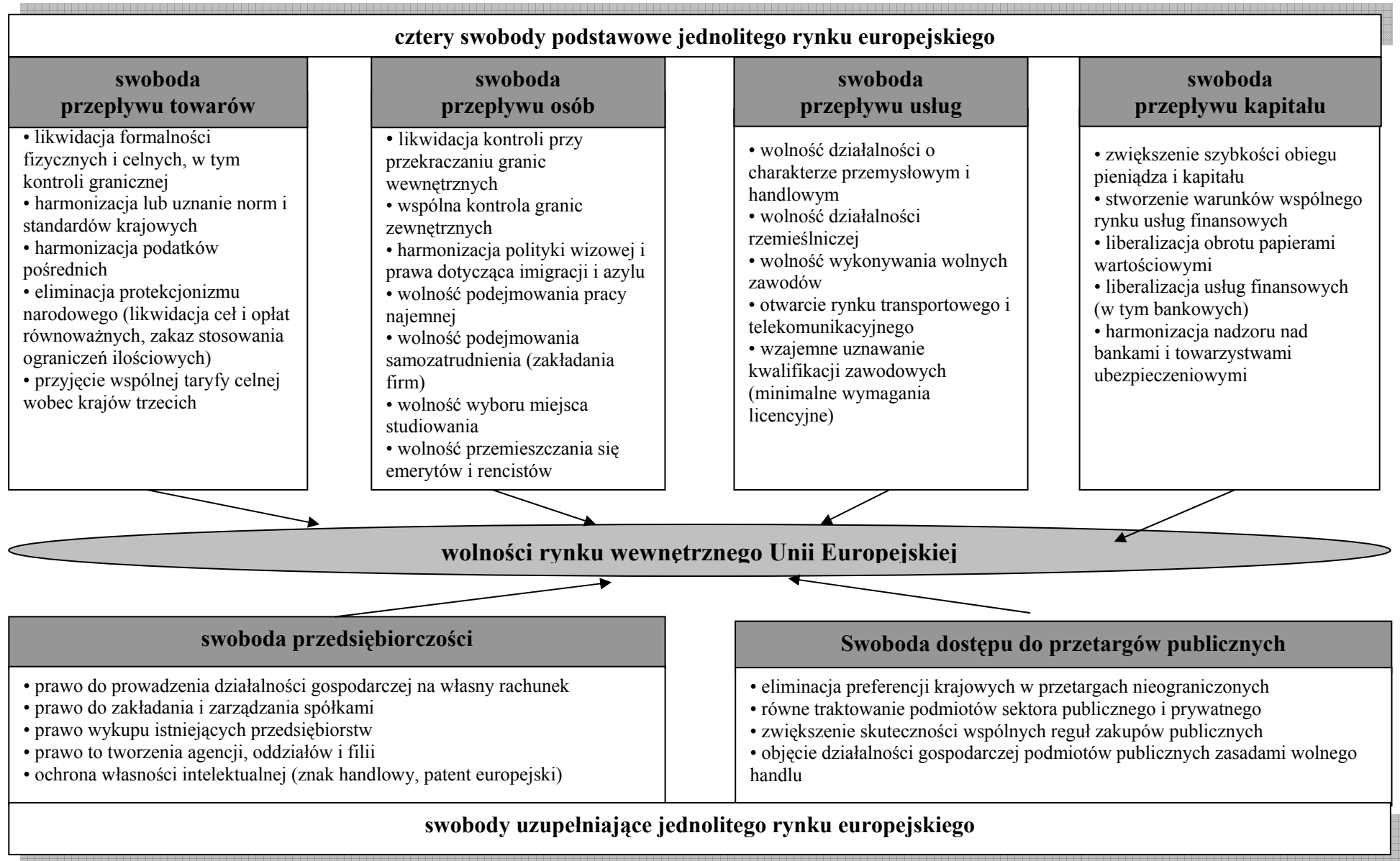
Cztery wolności podstawowe jednolitego rynku są uzupełnione dwoma dodatkowymi swobodami, a mianowicie swobodą zakładania działalności gospodarczej (TWE, art. 43-48) oraz swobodą dostępu do przetargów publicznych, uregulowaną w dwudziestu dyrektywach (por. rys. 1).

Swoboda dostępu do zamówień publicznych zapewnia eliminację preferencji krajowych w przetargach nieograniczonych. Stwarza ona nowe możliwości dla przedsiębiorstw z wszystkich krajów członkowskich Wspólnoty poprzez zagwarantowanie równego traktowania wszystkich przedsiębiorstw bez względu na kraj ich pochodzenia. Według danych statystycznych podsumowujących pierwszy rok członkostwa Polski w Unii Europejskiej można stwierdzić, że polskie firmy bardzo szybko nauczyły się sięgać po zamówienia unijne. Jest to bardzo kuszące wyzwanie, bowiem wartość zamówień u 15 dotychczasowych członków UE przekraczała 1,5 biliona euro w skali roku⁵. W 2004 roku rodzime przedsiębiorstwa zdobyły zaledwie 13 zamówień w krajach poszerzonej Wspólnoty, jednak w 2005 roku liczba ta wzrosła do 42, a ich szacunkowa wartość wynosi w przybliżeniu 124 mln euro (w rzeczywistości kwota ta może być dużo wyższa)⁶. Determinantą sukcesu na europejskim rynku przetargów jest stała obecność na danym rynku⁷.

⁵ P. Wójcik, S. Jabłkowski, *Jak wejść na unijny rynek zamówień publicznych*, „Gazeta Prawna” nr 96 z dnia 19 maja 2004 r.

⁶ A. Krakowiak, *Polska jakość wygrywa w Europie*, „Rzeczpospolita” nr 39 z dnia 15 lutego 2006 r.

⁷ Szerzej zob.: *Polskie firmy skutecznie w Europie* oraz K. Bień, *Nie przeszkadzać, Polak potrafi*, „Rzeczpospolita” nr 39 z dnia 15 lutego 2006 r.

Rys. 1. Swobody jednolitego rynku europejskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie J.W. Wiktor, *Jednolity rynek wewnętrzny Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2001, s. 16; *Ewolucja integracji gospodarczej w Unii Europejskiej – wyzwania dla Polski*, red. A. Zielińska-Głębocka, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1997, s. 18.

Europejskie prawo przedsiębiorczości

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską posługuje się angielskim sformułowaniem „*freedom of establishment*” (niem. *Niederlassungsfreiheit*, fr. *liberté d'établissement*, wł. *diritto di stabilimento*), które w polskiej literaturze przedmiotu bywa tłumaczone jako „swoboda prowadzenia działalności gospodarczej”, „swoboda przedsiębiorczości” czy też „swoboda zakładania przedsiębiorstw”⁸. Żadne z tych określeń nie jest dominujące, wszystkie stanowią bowiem synonimy i żadna z nich nie jest bardziej trafna merytorycznie. W ustawodawstwie wspólnotowym zawarty jest bezpośredni zakaz dyskryminacji (tzw. nakaz generalnie zakazujący) obywateli innych państw członkowskich w kwestiach zakładania i prowadzenia przez nich działalności gospodarczej we wszystkich krajach członkowskich Wspólnoty. „Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego są zakazane w ramach poniższych postanowień. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez obywateli danego państwa członkowskiego, ustanowionych na terytorium innego państwa członkowskiego” (TWE, art. 43). Prawo wspólnotowe przewiduje odstępstwo od tej zasady uzasadnione względami:

- porządku publicznego,
- bezpieczeństwa publicznego (np. zagrożenie terroryzmem),
- zdrowia publicznego (np. nosicielstwo zakaźnych chorób).

Swoboda działalności gospodarczej może mieć charakter pierwotny oraz wtórny. Swoboda pierwotna oznacza podjęcie działalności gospodarczej w sposób samodzielny, natomiast w swobodzie wtórnej stopień samodzielności podmiotu gospodarczego zakładanego w którymkolwiek z krajów członkowskich nie ma znaczenia (chodzi tutaj głównie o zawiązywanie spółek zależnych, czy wykup określonego pakietu udziałów lub akcji w już istniejących podmiotach). Beneficjentami swobody działalności gospodarczej są zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które na mocy odrębnych uregulowań uzyskały zdolność prawną (chodzi tu głównie o spółki osobowe). Swoboda przedsiębiorczości uprawnia osoby fizyczne do:

- podejmowania i wykonywania samodzielnej działalności zarobkowej poprzez wykonywanie wolnych zawodów lub podjęcie samozatrudnienia,
- zakładania i prowadzenia własnego przedsiębiorstwa oraz zatrudniania w nim innych pracowników,
- zakładania i prowadzenia oddziału zagranicznego, filii oraz przedstawicielstwa.

Natomiast osoby prawne oraz spółki niemające osobowości prawnej uprawnione są do zakładania i prowadzenia w pozostałych krajach członkowskich przedstawicielstw oraz samodzielnych i niesamodzielnych filii (w tym oddziałów, spółek zależnych, spółek córek, spółek typu *joint venture*) oraz do zatrudniania w nich pracowników.

⁸ Szerzej zob.: M. Szydło, *Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej i swoboda świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2005, s. 16.

Europejska swoboda działalności gospodarczej skutkuje swobodą wyboru miejsca lokalizacji oraz swobodą wyboru formy prawnej (w tym zarówno tych istniejących w danym państwie, jak i form paneuropejskich).

Omówione cztery swobody podstawowe oraz swoboda działalności gospodarczej obowiązują nie tylko w Unii Europejskiej, ale także w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG poza 27 krajami członkowskimi Wspólnoty obejmuje również Islandię, Norwegię i Lichtenstein), a także w Szwajcarii, która posiada status obserwatora EOG. Swoboda działalności gospodarczej na mocy układów stowarzyszeniowych jest również zagwarantowana dla obywateli państw stowarzyszonych (na terytorium krajach członkowskich) oraz obywateli Unii Europejskiej (na terytorium państw stowarzyszonych). Są to Chorwacja, Macedonia i Turcja⁹.

Korzyści wynikające z europejskiej swobody przedsiębiorczości

Efektami wprowadzenia jednolitego rynku europejskiego są między innymi zmiana lokalizacji przedsiębiorstw, nawiązanie współpracy z partnerami zagranicznymi, czy internacjonalizacja działalności produkcyjnej przedsiębiorstw¹⁰. Polskie przedsiębiorstwa mogą w pełni i na tych samych warunkach, co firmy unijne, czerpać korzyści płynące z jednolitego rynku, takie między innymi jak możliwość zbytu polskich towarów na terenie całej UE bez konieczności wykonywania dodatkowych badań i certyfikacji produktów na zasadzie wzajemnego uznawania, większe możliwości nawiązywania kontaktów kooperacyjnych między przedsiębiorstwami z różnych krajów członkowskich UE, czy wreszcie ułatwienia w procesie swobodnego zakładania przedsiębiorstw i oddziałów firm we wszystkich krajach członkowskich UE przez polskich przedsiębiorców¹¹.

Obywatele Unii Europejskiej, w tym również Polacy, zgodnie z europejskim prawem przedsiębiorczości, nie mogą być pozbawieni następujących praw¹²:

- prawa do zawierania umów o dzieło, najmu, dzierżawy i innych umów,
- prawa do składania ofert i uczestniczenia w zamówieniach publicznych,
- prawa do uzyskiwania koncesji i zezwoleń,
- prawa do nabywania, korzystania i dysponowania prawami oraz majątkiem ruchomym i nieruchomym.

Mimo czasem skomplikowanych procedur i barier językowych warto zakładać firmy w krajach Unii Europejskiej między innymi ze względu na:

- działanie w warunkach stabilnych kursów walutowych,
- łatwiejszy dostęp do dużego i zamożnego rynku potencjalnych konsumentów,
- wzrost reputacji i wiarygodności firmy,
- mniejsze ryzyko inwestycyjne,

⁹ Chorwacja i Turcja w październiku 2005 roku rozpoczęły negocjacje akcesyjne.

¹⁰ *The European Observatory for SMEs*, European Commission 1993, s. 81.

¹¹ A. Suchenek, *Czym jest jednolity rynek* [w:] Integracja z Unią Europejską. Poradnik dla przedsiębiorców, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2002, s.22.

¹² *Warunki zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w krajach Unii Europejskiej*, red. M.Cisek-Babiarz, M.Drath, PAPP, Warszawa 2001, s. 8.

- czytelne przepisy finansowe,
- dobrą infrastrukturę usługową (telekomunikacja, system bankowy, ubezpieczenia),
- bliskość kontrahentów oraz kooperantów z krajów tzw. Piętnastki.

Przesłanki wyboru kraju docelowego

Polski przedsiębiorca planujący ekspansję zagraniczną swojej firmy na jeden z rynków krajów członkowskich UE ma trudne zadanie wybierając rynek docelowej ekspansji. Przede wszystkim ze względu na fakt, iż prowadzenie działalności gospodarczej w każdym z 27 krajów członkowskich uregulowane jest ich wewnętrznymi przepisami, które znacząco się od siebie różnią. Trudno jest też je porównywać ze względu na dużą i odmienną liczbę szczegółów administracyjno-prawnych, ale i zwyczajowych. Bardzo często na decyzje o wyborze kraju docelowego nie wpływają tylko obowiązujące w danym kraju uwarunkowania prawne prowadzenia działalności, ale przede wszystkim takie czynniki jak zamożny i duży rynek konsumentów, położenie geopolityczne, rozwój gospodarczy kraju, ulgi dla inwestorów zagranicznych, bliskość dostawców. Jednak abstrahując od subiektywnych czynników decydujących o wyborze przez przedsiębiorcę konkretnego rynku, na którym uruchomienie działalności gospodarczej jest korzystne, wymienić można kilka podstawowych czynników ogólnych sprzyjających zakładaniu firm w danym kraju (tab. 2).

Uwzględniając przytoczone powyżej kryteria Cypr może okazać się korzystną lokalizacją, głównie ze względu na bardzo niskie podatki oraz atrakcyjność inwestycyjną tego kraju. Pod względem wysokości podatków atrakcyjna jest również Estonia, gdzie firma inwestująca swój przychód we własny rozwój zwolniona jest z opodatkowania dochodów. Również Irlandia przyciąga inwestorów niskimi podatkami od dochodów firm. Z kolei bliskość geograficzna rynku niemieckiego jest stymulatorem delokalizacji polskich przedsiębiorstw. Podatek dochodowy dla osób prawnych w tym kraju ustalony jest na bardzo wysokim poziomie w porównaniu do innych krajów Europy Zachodniej. Czynnikiem zdecydowanie niekorzystnym jest zapowiedź przez władze tego kraju zamknięcia rynku pracy dla obywateli Polski przez maksymalny termin przejściowy – 7 lat. Wprowadzone zostały również liczne ograniczenia w zakresie swobody świadczenia usług. W wypadku krajów Beneluksu (Belgia, Holandia, Luksemburg) procedury rejestracyjne i uwarunkowania prowadzenia działalności są zbliżone: wysokie koszty pracy, wysokie podatki. Polscy przedsiębiorcy rzadko decydują się na otwarcie firmy w Belgii głównie na wysokie podatki oraz złożoną strukturę administracyjną państwa i skomplikowane procedury. Luksemburg natomiast jest relatywnie najlepszym miejscem do lokowania inwestycji zagranicznych uwzględniając kraje Beneluksu. Są tu nieco niższe podatki dochodowe od firm oraz nieco niższy podatek od dywidend. Ponadto wprowadzenie centrum formalności w Luksemburskiej Izbie Handlowej znacznie uprościło procedury rejestracyjne. Dodatkowo podatek VAT w Luksemburgu jest jednym z najniższych w UE, a zarobki obywateli tego kraju najwyższe w Europie. Atrakcyjność Austrii przejawia się głównie w jej lokalizacji oraz obniżonym od 1 stycznia 2005 r. podatku dochodowym od firm do 25%. Jednak koszty pracy, czy wynajęcia biura w tym kraju są wysokie. Dodatkowo koszty rejestracyjne są najwyższe w Europie. Również minimalny kapitał

założycielski jest jednym z najwyższych w UE. Na rynku austriackim zostały nadal utrzymane liczne ograniczenia biurokratyczne dla Polaków, również dla personelu kluczowego. Austria, podobnie jak Niemcy zapowiedziały 7-letni okres przejściowy na dostęp do rynku pracy oraz ograniczyły swobodę świadczenia usług. Za lokalizacją firmy w Irlandii przemawiają niskie podatki, szybki rozwój gospodarczy tego kraju, nieokreślony prawem minimalny kapitał założycielski, brak barier biurokratycznych oraz pełny dostęp do rynku pracy. Podobnie jest w Wielkiej Brytanii: brak wymaganego prawem minimalnego kapitału, prosta procedura rejestracyjna, a do zarejestrowania firmy wystarczy nawet 20 funtów i zaledwie 15 minut. W Szwecji jest również dość prosto założyć firmę głównie ze względu na brak dodatkowych formalności oraz pełne otwarcie rynku pracy. Niestety koszty utrzymania w tym kraju są jednymi z najwyższych w Europie. Zniechęcać mogą również wysokie podatki. Formalności rejestracyjne w Portugalii w zasadzie są ograniczone do minimum, jednak odległość geograficzna oraz niskie tempo rozwoju tego kraju, a także bariera językowa zniechęca wielu potencjalnych inwestorów¹³. Choć, według konsultantów, firmy z branży turystycznej mogą na tym rynku odnieść sukces. Hiszpania jest w ostatnich latach krajem wzbudzającym zainteresowanie polskich przedsiębiorców. Rynek usług jest tutaj otwarty dla Polaków. Jednak przy zatrudnianiu w tym kraju oddelegowanych z Polski pracowników należy przestrzegać hiszpańskiego kodeksu pracy, który jest niekorzystny dla pracodawców.

Należy jednak podkreślić, że pomimo niekorzystnej oceny powyższych czynników okazać się może, iż po przebyciu biurokratycznych procedur rejestracyjnych i poniesieniu kosztów początkowych, decyzja o wejściu na dany rynek może mimo wszystko okazać się korzystna ze względu na wskazane wcześniej czynniki dotyczące konkretnego przedsiębiorstwa. Można też spotkać się z sytuacją odwrotną, gdy pomimo korzystnej oceny procedur rejestracyjnych i ogólnych uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej, okazać się może, iż nasz produkt i/lub usługa nie została zaakceptowana przez społeczność lokalną ze względu na czynniki subiektywne. Wybór konkretnego kraju uzależniony jest od szeregu czynników, jednak powinien być dokonany w oparciu o szczegółową analizę sytuacji danego przedsiębiorcy oraz jego możliwości.

---

¹³ A. Wojda, *Który kraj wybrać*, „Gazeta Prawna” nr 85 z dnia 30 kwietnia 2004 r., s. 22.

Tab. 2. Przesłanki wyboru kraju lokalizacji przedsięwzięcia

Przedmiot oceny	Czynniki
prawo gospodarcze	<ul style="list-style-type: none"> • prawo spółek (uregulowanie form prawnych) • uregulowanie prowadzenia działalności gospodarczej • przepisy dotyczące transferu zysków • stabilność przepisów i regulacji prawnych • przepisy dotyczące konkurencji i ochrony konsumenta
warunki rejestracji	<ul style="list-style-type: none"> • czas potrzebny na zarejestrowanie firmy • koszty rejestracji • koszty uruchamiania firmy (notariusz, prawnik, tłumacz) • minimalna wysokość wkładu własnego (kapitału zakładowego)
obciążenia fiskalne	<ul style="list-style-type: none"> • opodatkowanie dochodów osób fizycznych • opodatkowanie dochodów osób prawnych • opodatkowanie dywidend • opodatkowanie towarów i usług • dodatkowe opodatkowanie działalności gospodarczej • stopień skomplikowania księgowości • stabilność przepisów podatkowych
zatrudnianie pracowników	<ul style="list-style-type: none"> • dostępność wykwalifikowanej kadry pracowniczej • prawo pracy • minimalne i przeciętne wynagrodzenie • dodatkowe koszty pracy ponoszone przez pracodawcę • kryteria zatrudniania obcokrajowców • stosowanie okresów przejściowych (ewentualne limity)
koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • koszty doradztwa gospodarczego (doradca podatkowy, notariusz, radca prawny, tłumacz, doradca inwestycyjny) • koszty prowadzenia księgowości (księgowy lub biuro rachunkowe) • koszty wynajmu i prowadzenia biura
zalety lokalizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura transportowa • infrastruktura telekomunikacyjna • dystans geograficzny • strategiczne położenie • dostępność kooperantów i dostawców • poziom innowacyjności i konkurencyjności gospodarki • zamożność społeczeństwa • obecność międzynarodowej społeczności biznesowej • stopień zburokratyzowania administracji publicznej • przynależność do strefy euro lub ewentualnie kurs walutowy • hermetyczność lub otwartość społeczeństwa • język urzędowy oraz znajomość języków obcych • nisze rynkowe
zachęty inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> • ulgi inwestycyjne dla nowo uruchamianych firm • specjalne strefy ekonomiczne • zachęty i ulgi inwestycyjne dla podmiotów zagranicznych

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło nowe warunki dla funkcjonowania polskich przedsiębiorstw. Akcesja dała polskim przedsiębiorcom ogromne możliwości ekspansji na rynki poszczególnych krajów członkowskich oraz ułatwiła dotarcie z ofertą polskich firm do zamożnego

społeczeństwa europejskiego. Obywatele państw członkowskich mogą bowiem swobodnie podejmować działalność gospodarczą na terytorium całej Unii. Przedsiębiorca ma pełną swobodę wyboru kraju prowadzenia działalności gospodarczej oraz wyboru jej formy organizacyjno-prawnej.

Z drugiej strony należy podkreślić, że daleko jeszcze do pełnej swobody działalności gospodarczej w Unii Europejskiej. Aby ją osiągnąć należy znieść wszelkie ograniczenia występujące pomiędzy nowymi a dotychczasowymi członkami Wspólnoty. Jednak integracja europejska to ciągły proces. Jak dotąd wiele zostało już osiągnięte. Przed Europą jest jeszcze daleka droga do pełnej wolności gospodarczej.

Reasumując, obecna sytuacja stwarza potencjalne i niemal nieograniczone możliwości tworzenia nowej wartości polskich przedsiębiorstw na rynku Unii Europejskiej dzięki „Wspólnej Europie”. Wstępne statystyki pokazują, że polscy przedsiębiorcy z powodzeniem korzystają z możliwości, jakie przyniósł im wspólny rynek; europeizują swoją działalność głównie poprzez zwiększenie obrotów handlowych z krajami Wspólnoty, ale także coraz odważniej korzystają z europejskiej swobody przedsiębiorczości. Przed polskimi przedsiębiorcami nadal stoją nowe wyzwania i nowe szanse. Czas pokaże, czy uda im się odnieść pełen sukces na wspólnym europejskim rynku.

Literatura:

- Bień K., *Nie przeszkadzać, Polak potrafi*, „Rzeczpospolita” 2006, nr 39
Jednolity Akt Europejski (Dz. Urz. WE L 169 z 29 czerwca 1987 roku)
Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. WE C 364 z 18 grudnia 2000 roku).
 Krakowiak A., *Polska jakość wygrywa w Europie*, „Rzeczpospolita” 2006, nr 39
Polskie firmy skutecznie w Europie, „Rzeczpospolita” 2006, nr 39
 Suchenek A., *Czym jest jednolity rynek* [w:] Integracja z Unią Europejską. Poradnik dla przedsiębiorców, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2002
 Szydło M., *Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej i swoboda świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2005
The European Observatory for SMEs, European Commission, Brussels 1993
Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, tekst jednolity (Dz. Urz. WE C 235 z 24 grudnia 2002 roku)
 Wach K., *Usługi bez granic*, „Rzeczpospolita” 2004, nr 57
Warunki zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w krajach Unii Europejskiej, red. M.Cisek-Babiarz, M.Drath, PARP, Warszawa 2001
 Wojda A., *Który kraj wybrać*, „Gazeta Prawna” 2004, nr 85
 Wójcik P., Jabłkowski S., *Jak wejść na unijny rynek zamówień publicznych*, „Gazeta Prawna” 2004, nr 96, dodatek „Urząd i Obywatel”

European Freedom of Establishment

Summary. Accession of Poland to the European Union created new opportunities and possibilities for Polish entrepreneurs especially in the field of international entrepreneurship activities. The paper elaborates on the freedom of establishment in the European Union, which makes friendly environment for Polish enterprises to globalize and especially Europeanize their activities. The paper discuss the legal and organizational dimensions of European freedom of establishment.